

Kaup Horns IV slhf. á hlut í Eðalfangi ehf.

I. Málsmeðferð

1. Þann 7. október 2022 var Samkeppniseftirlitinu tilkynnt um kaup Horns IV slhf. („Horn“) á [...]¹ hlut í Eðalfangi ehf. („Eðalfang“). Með tilkynningunni fylgdi styttri samrunaskrá í samræmi við 5. og 6. mgr. 17. gr. a samkeppnislaga og reglur Samkeppniseftirlitsins nr. 1390/2020. Samrunagjald var greitt þann 14. október 2022. Með bréfi dags. 17. október 2022 upplýsti Samkeppniseftirlitið að nefnd samrunatilkynning teldist fullnægjandi. Með hliðsjón af 2. mgr. 8. gr. reglna Samkeppniseftirlitsins um tilkynningu og málsmeðferð í samrunamálum nr. 1390/2020 byrjuðu frestir til að rannsaka samrunann að líða 17. október 2022. Við athugun á samrunanum leit Samkeppniseftirlitið til upplýsinga í samrunaskrá, fyrri ákvarðana eftirlitsins auk þess að eiga í samskiptum við aðila á markaðnum.
2. Í samrunaskrá lýsti Horn yfir vilja sínum til að gangast undir sátt í málinu á grundvelli 17. gr. f samkeppnislaga og 22. gr. málsmeðferðarreglna Samkeppniseftirlitsins nr. 880/2005 með það að markmiði að sporna gegn skaðlegum hagsmunatengslum eða öðrum samkeppnishindrunum sem stafað gætu af eignarhaldi Horns á Eðalfangi og beinu og óbeinu eignarhaldi eigenda Horns IV á öðrum atvinnufyrirtækjum. Er vísað til þess í samrunaskrá að Horn leggi til að slík sátt gæti falið í sér að setja skilyrði sem tryggja eigi eins og unnt er sjálfstæði Eðalfangs og dótturfélaga þess.
3. Samkeppniseftirlitið og samrunaaðilar gerðu sátt um lyktir málsins þann 14. nóvember 2022.

II. Samruninn

4. Samkvæmt 17. gr. samkeppnislaga telst samruni hafa átt sér stað þegar breyting verður á yfirráðum til frambúðar. Með kaupunum eignast Horn [...]² hlut í Eðalfangi ehf. [...]³. Með hliðsjón af framangreindu er að mati Samkeppniseftirlitsins um að ræða samruna í skilningi 17. gr. samkeppnislaga.
5. Í samrunaskrá kemur fram að Horn sé sérhæfður framtakssjóður sem rekinn sé af Landsbréfum á grundvelli rekstrarsamnings samkvæmt lögum nr. 45/2020 um rekstraraðila sérhæfðra sjóða. Sjóðurinn sé samlagshlutafélag sem rekið er sem lokaður sjóður með um 30 fagfjárfesta sem hluthafa.
6. Í samrunaskrá kemur fram að Eðalfang sé eignarhaldsfélag. Félagið haldi utan um hlut í þremur félögum; Brimilshóla ehf., Norðanfisk ehf. og Eðalfisk ehf. Samstæðan sérhæfi sig í

¹ Trúnaðarmál.

² Trúnaðarmál.

³ Trúnaðarmál.

áframvinnslu sjávarafurða í stóreldhús- og neytendapakkninar auk tengdrar starfsemi. Félagið er með aðsetur á Akranesi og í Borgarnesi.

- a) Brimilshóli ehf. er fasteignafélag sem afli tekna með leigu fasteigna til félaga innan samstæðunnar.
 - b) Eðalfiskur ehf. er framleiðslufyrirtæki sem sérhæfi sig í framleiðslu, sölu og dreifingu á ferskum, frystum, reyktum og gröfnum laxaafurðum.
 - c) Norðanfiskur ehf. er framleiðslufyrirtæki sem sérhæfi sig í áframvinnslu sjávarafurða í stóreldhús og neytendapakknningar.
7. Þar sem ekki er skörun í starfsemi samrunaaðila eða félaga í samstæðu þeirra, né er kaupandi að taka yfir starfsemi fyrirtækis sem framleiðir og/eða selur aðföng fyrir starfsemi hins, er hvorki um láréttan né lóðréttan samruna að ræða. Ljóst er því að fjárfesting og kaup Horns á Eðalfangi telst til samsteypusamruna í samkeppnisréttarlegum skilningi. Nánar er fjallað um markaðsskilgreiningar hér að neðan og þá næst áhrif samrunans.

III. Niðurstaða

8. Telji Samkeppniseftirlitið að samruni hindri virka samkeppni getur stofnunin gripið til íhlutunar með setningu skilyrða sem tryggja eiga virka samkeppni, sbr. 17. gr. c samkeppnislaga. Í ákvörðun þessari er gerð grein fyrir forsendum fyrir íhlutun vegna þess samruna sem hér er til umfjöllunar. Einnig er gerð grein fyrir þeim skilyrðum sem eftirlitið telur nauðsynlegt að samrunaaðilar lúti í starfsemi sinni í þeim tilgangi að koma í veg fyrir samkeppnislegar hindranir sem samruninn myndi annars geta leitt af sér.

1. Markaðir málsins

9. Í samrunaskrá kemur fram að þau félög sem Horn eigi eignarhluti í starfi hvorki á sömu mörkuðum og Eðalfang né tengdum mörkuðum. Með vísan í ákvörðun Samkeppniseftirlitsins nr. 4/2022 er miðað við það af hálfu samrunaaðila að markaðir málsins séu þeir markaðir sem hið keypta félag starfi á. Af þeim sökum telji samrunaaðilar að sá markaður þar sem áhrifa gæti sé markaður fyrir þökkun á sjávarafurðum í stóreldhús og neytendapakknningar.
10. Í ákvörðun Samkeppniseftirlitsins nr. 15/2014 var vísað til þess að Norðanfiskur væri framleiðslufyrirtæki sem sérhæfi sig í áframvinnslu sjávarafurða í stóreldhús- og neytendapakknningar. Vísað var til sambærilegrar skilgreiningar í ákvörðun Samkeppniseftirlitsins nr. 19/2020.
11. Samkeppniseftirlitið getur tekið undir markaðsskilgreiningu samrunaaðila, þ.e. að viðkomandi markaður teljist markaður fyrir áframvinnslu og sölu fiskafurða til stóreldhúsa og neytenda. Það athugast þó að Samkeppniseftirlitið telur ekki útilokað að skilgreina megi markað fyrir áframvinnslu og sölu fiskafurða í nánari undirmarkaði eftir tegund sjávarafurðar. Í því samhengi skal haft í huga að Eðalfiskur sérhæfi sig eingöngu í áframvinnslu á laxaafurðum. Þá er ekki útilokað að stóreldhússmarkaður og neytendamarkaður teljist sitthvor markaðurinn. Í ljósi niðurstöðu málsins er þó ekki þörf á að skilgreina markaði málsins frekar.
12. Að því er varðar landfræðilegan markað vísa samrunaaðilar til þess að líklegt sé að hann takmarkist við landið allt. Þó taki samrunaaðilar fram að hluti af veltu Norðanfisks, og stór hluti af veltu Eðalfisks, stafi af útflutningi. Í ljósi niðurstöðu málsins er að mati Samkeppniseftirlitsins

ekki tilefni til að gera athugasemd við þessa skilgreiningu samrunaaðila á landfræðilegum markaði málsins, þ.e. að hann takmarkist við Ísland.

2. Samkeppnisleg áhrif

13. Í samrunaskrá kemur fram að með vísan til takmarkaðrar markaðshlutdeildar samrunaaðila, telji þeir áhrif samrunans takmörkuð ef nokkur á markaði fyrir pökkun á sjávarafurðum í stórelldhús og neytendapakkningar. Að sama skapi sé ljóst að samruninn komi ekki til með að skapa eða styrkja markaðsráðandi stöðu.
14. Samkeppniseftirlitið telur ljóst að um sé að ræða svokallaðan samsteypusamruna þar sem samrunaaðilar starfa ekki á sama markaði. Samkeppnisleg áhrif skapast því ekki vegna aukinnar samþjöppunar eða lóðréttra áhrifa. Hins vegar liggur fyrir að mögulegir samkeppnisbrestir kunni að skapast vegna tengsla viðskiptabanka, þ.e. Landsbankans, við fyrirtæki í samkeppnisrekstri.
15. Samkeppniseftirlitið hefur frá hruni beitt sér gagnvart samkeppnisbrestum sem stafað geta af eignarhaldi banka og lífeyrissjóða á atvinnufyrirtækjum, en eignarhald þessara aðila getur við tilteknar aðstæður skapað hættu á samkeppnishindrunum. Samruni þessi er þó ólíkur því þegar viðskiptabanki á beinan eignarhlut í fyrirtæki á samkeppnismarkaði. Hér er um að ræða að dótturfélag Landsbankans, Landsbréf, rekur fjárfestingarsjóð sem fjárfestir í fyrirtæki. Þrátt fyrir það lítur Samkeppniseftirlitið svo á að í eignarhaldi Landsbankans á Landsbréfum felist sterk tengsl sem geti undir vissum kringumstæðum verið grundvöllur samkeppnisbresta. Í því sambandi má nefna að hvati er fyrir samstæðu Landsbankans að halda viðskiptum innan hennar og beina fyrirtækjum í viðskipti við fyrirtæki innan samstæðunnar.⁴ Meðal annars af þessum ástæðum hefur Samkeppniseftirlitið talið nauðsynlegt að setja skilyrði sem mæla fyrir um sjálfstæði þessara félaga gagnvart hverju öðru, þ.e. Landsbankans og Landsbréfa.
16. Landsbankinn og Landsbréf hafa áður gengist undir skilyrði sem ætlað er að tryggja óhæði á milli fyrirtækjanna, sbr. ákvarðanir Samkeppniseftirlitsins nr. 26/2016, nr. 10/2018 og nr. 4/2022. Í máli þessu hafa Landsbréf og Horn gengist undir skilyrði sem tryggja eiga sjálfstæði Eðalfangs, og dótturfélaga, gagnvart Landsbankanum. Samkeppniseftirlitið lítur svo á að þar með sé komið í veg fyrir mögulega samkeppnisbresti sem annars kynnu að leiða af aðkomu samstæðu Landsbankans að samrunanum.

IV. Ákvörðunarorð

„Kaup Horns IV slhf. á [...]”⁵ hlut í Eðalfangi ehf. fela í sér samruna í skilningi samkeppnislaga. Með heimild í 17. gr. c samkeppnislaga setur Samkeppniseftirlitið samrunanum skilyrði, sbr. sátt eftirlitsins og samrunaaðila, dags. 14. nóvember 2022. Með setningu eftirfarandi skilyrða er ekki þörf á ógildingunni samrunans:

⁴ Nánari umfjöllun um starfsemi samstæða bankanna á hinum ýmsu sviðum fjármálaþjónustu má finna í skýrslu Samkeppniseftirlitsins nr. 1/2013 Fjármálaþjónusta á krossgötum.

⁵ Trúnaðarmál.

SÁTT

Samkeppniseftirlitsins, Horns IV slhf. og Landsbréfa hf. vegna breyttra yfirráða í Eðalfangi ehf.

Horn IV slhf. (hér eftir „Horn“), Landsbréf hf. (hér eftir „Landsbréf“) og Samkeppniseftirlitið hafa gert með sér sátt í samræmi við 17. gr. f samkeppnislaga nr. 44/2005 og reglna nr. 880/2005 um málsmeðferð Samkeppniseftirlitsins vegna breyttra yfirráða í Eðalfangi ehf. (hér eftir „Eðalfang“). Í sáttinni felst að framangreind fyrirtæki skuldbinda sig til að hlíta eftirfarandi skilyrðum í starfsemi sinni.

1. gr.

Almennt

Markmið sáttar þessarar er að sporna gegn skaðlegum hagsmunatengslum eða öðrum samkeppnishindrunum sem stafað geta af eignarhaldi Horns á Eðalfangi og beinu og óbeinu eignarhaldi eigenda Horns á öðrum atvinnufyrirtækjum. Skulu þessir aðilar í því skyni og eins og þeim frekast er unnt tryggja sjálfstæði Eðalfangs á þeim mörkuðum sem fyrirtækið og dótturfélög þess starfa á.

2. gr.

Sjálfstæði Eðalfangs

- a) Stjórnarmenn í Eðalfangi skulu vera óháðir Landsbankanum hf. Þeir teljast óháðir ef þeir eru ekki starfsmenn eða stjórnarmenn hjá bankanum, framkvæmdastjórar eða stjórnarmenn hjá fyrirtækjum þar sem bankinn eða dótturfélög eiga meira en 20% eignarhlut, eru ekki makar stjórnarmanns eða framkvæmdastjóra (forstjóra) hjá ofangreindum aðilum eða skyldir þeim í beinan legg. Einnig telst stjórnarmaður óháður ef hann er ekki verulega háður Landsbankanum hf. eða tengdum félögum í störfum sínum. Þeir sem t.d. sinna reglubundið hagsmunagæslu og/eða ráðgjafarstörfum fyrir framangreinda aðila og hafa meirihluta tekna sinna af viðskiptum við þá uppfylla ekki þetta skilyrði. Þó er heimilt að skipa starfsmenn Landsbréfa sem uppfylla önnur skilyrði þessarar sáttar, í stjórn Eðalfangs.
- b) Þeir sem Horn skipar í stjórn Eðalfangs skulu ekki vera tengdir keppinautum Eðalfangs í gegnum atvinnu, stjórnarsetu eða eignarhald. Sama á við um maka ofangreindra aðila í gegnum atvinnu sem lykilstarfsmenn, stjórnarsetu eða eignarhald. Sama á einnig við um framkvæmdastjóra (forstjóra) og lykilstarfsmenn sem Horn kemur að ráðningu á.
- c) Stjórnarmenn Eðalfangs skulu undirrita yfirlýsingu. Í henni felst að hlutaðeigandi lýsir því yfir að hann hafi kynnt sér þau fyrirmæli sem felast í ákvörðun þessari og hann heiti því að virða þau að öllu leyti að viðlagðri ábyrgð.

3. gr.

Upplýsingagjöf til hluthafa Horns

Stjórn og starfsmenn Horns skulu haga samskiptum við hluthafa Horns með þeim hætti að jafnræðis sé gætt og að samkeppni á þeim markaði sem Eðalfang starfar á sé ekki raskað. Í upplýsingamiðlun til hluthafa Horns sem eiga eignarhluti í keppinautum Eðalfangs skal þess gætt að veita aðeins nauðsynlegar upplýsingar sem hluthafar eiga rétt til í krafti eignarhalds

síns, og eðlilegt má telja að þeir fái í því ljósi, en gæta þess að viðkvæmar viðskiptaupplýsingar sem skaða geta samkeppni berist ekki til þeirra.

**4. gr.
Brottfall skilyrða**

Skilyrði sáttar falla úr gildi ef Horn missir yferráð yfir Eðalfangi. Aðilum er heimilt, sameiginlega eða hver fyrir sig, á hverjum tímapunkti að óska eftir því að skilyrði þessi verði felld úr gildi, að hluta eða í heild, vegna breyttra forsendna, sbr. 24. gr. stjórnslulaga nr. 37/1993.

**5. gr.
Viðurlög**

Brot á þeim fyrirmælum sem fram koma í ákvörðun þessari varða viðurlögum skv. IX. kafla samkeppnislaga.

Samkeppniseftirlitið

Páll Gunnar Pálsson